

Сила

2

Београд – Бањалука
2003

Милоје М. Ракочевић, Његошев исконски лојос 1,
„Интерпрес“, Београд 2000, 2003, 212 с.

Милоје М. Ракочевић, Његошев исконски лојос 2,
„Интерпрес“, Београд 2000, 2003, 214 с.

Двотомно дело М. М. Ракочевића садржи шест поглавља, у сваком тому по три. У првом тому обухвата наслове: 1. Поимање универзалности света, 2. Поимање универзалног кода, 3. Простори поезије; у другом: 1. Прве пробе пера, 2. Пројектовање согласија, 3. Његошев систем кодирања. Двокњижје је конципирано тако да се две књиге, једна према другој, односе као предмет и лик у огледалу. Тако већ у својим *јрвим јробама јера* Његош се бави питањима универзалности света, кроз *сојласје ойшије*, чија је реализација управо реализација универзалног кода, тако да аутор закључује како су Његошеви простори поезије заправо Његошев систем кодирања.

Према основној идеји аутора, хипотези која је током вишегодишњег истраживања проверавана строгом научном методологијом и апаратуром, Његош је у композицију и структуру својих главних дела уградио један строги, математички систем, скривени код, којим паралелно са поетским казивањем, исказује и своје

филозофско-научне увиде у *јросјоре и за јросјорима*. Оно што је многим истраживачима до сада изгледало као нехат и немар (да негде недостаје цео стих, негде пола стиха, негде стоје редови тачкица; много тога је прецртано и преправљано у рукописима; заредом се појављују исте личности по два или три пута) – сада се показује као прецизно позиционирање и нијансирање, као строги прорачун. Отуда се ништа не сме и не може изменити, додати, нити одузети. У *Горском вијенцу*, на пример, који постоји у двома (у нијансама различитим) верзијама – рукописној и штампаној – мора бити једна (и само једна) строфа са девет и по, уместо са десет стихова; и штампана варијанта се мора реализовати у 318 сцена, то јест појава, или *корака* (а рукописна у 150), са 46 ликова (личности), међу којима су и *Коло, Сви јлавари, Мнозина, Сви, Ђаци, Ђаче, Момче, Један Цуца, Једна баба, Војник, Друји од војниках* итд. У *Лучи* има само једна строфа са девет стихова, а све остале су са десет; *Лажни цар Шћейан*

Мали састоји се од пет чинова, али тако компонованим да их је у једном *груичијем* чињању заправо шест, итд.

Прво поглавље двотомне књиге *Његошев исконски лојос* представља похвалу древној источној науци и истовремено, жестоку критику тзв. *модерне* западне науке. Пет хиљада година су стари Кинези, Вавилонци, Индуси и Арапи трагали за природним бројевним системима, са намером да одгонетну *џо* којем се *џо* бројевном сисџему реализују *џриродне* цикличности, а онда су Европљани све бројевне системе једноставно *џројласили* вештачким, најобичнијим конвенцијама. Отуда је допуштено говорити само о природним бројевима, али не и о природним бројевним системима. Међутим, Његош је био изван званичних школа и наука, учио је из дела класичних филозофа, пре свих Платона и Аристотела, а затим и из дела класика књижевности: Хомера, Дантеа, Шекспира, Гетеа и Пушкина.

За другу целину би се могло рећи да представља још један напор превазилажења, и то поново у математици. Познато је да је Еуклидов учитељ Еудокс имао идеју заснивања геометријске теорије бројева, која се, нажалост, никада није остварила. Ипак, то Његошу није сметало да бројеве генерише, осим из аритметичког низа, и из геометријско-логичког низа *n*-димензионалне логичке коцке. Просто је невероватно колико убедљиво делује аргументација аутора да је број сцена у пет чинова *Шћейана Малој* изведен управо из једне такве коцке.

У трећем поглављу дата је строга анализа поетских целина, појединих делова структуре, као и укупне композиције дела унутар триптиха – *Луча микрокозма*, *Горски вијенац* и *Лажни цар Шћейан Мали*, кроз доследну примену једног те истог методолошког обрасца: чињенице, сми-

сао и значење, докази и аргументи. Примера ради, чињеница је да је број стихова у шест песама *Луче* (стр. 71), гледано по паровима (прва-четврта; друга-пета; трећа-шеста) у строгој сагласности са Фибоначијевим низом бројева (јединим који се налази у строгој сагласности са златним пресеком – најбољом могућом пропорцијом). Шта је смисао таквог усаглашавања, открива се тек тада када се увиди да песме у паровима говоре на исти начин о два различитим, на известан начин супротним, а опет комплементарним ситуацијама: прва песма је пут ка лепотама Божијег престола, а четврта – пут ка борби са Сатаном; док се у другој песми опевају све лепоте и узвишеност Божијег престола, у петој је казивање о жестокој борби, најжешћој која се може замислити – о борби Бога са Сатаном; трећа песма наговештава борбу са Сатаном (*Он је дуну зажећ' наумио*), док шеста песма започиње стихом: *По џобједи сџрашној наг Сатаном*.

Четврто поглавље (прво у другом тому) заправо је повратак на почетак, повратак Његошевим *џрвим џробама џера*. Већ првих шест Његошевих песама (*Црмничани*, *Бјелице*, *Каважка*, *Мали Радојица*, *Нова џјесна ... о војни Русах и Тураках*) – представљају, у стилском изразу, прелаз од певања стихом народних песама, ка певању једног оригиналног и талентованог песника ствараоца. Међутим, песма *Мали Радојица* карактеристична је још по нечему. Она показује како се Његош од најранијих стваралачких дана бавио логосом. Муке на које стављају Малог Радојицу (у народној песми ага Бећир-ага, а у Његошевој паша од Травника), по аутору *Његош је обрнуо за сџо осамдесет џсџейени*, и *џри џоме саме муке оџисао својим ориџиналним, синџаксичким и семанџичким квалиџеџима и квалификаџивима*. Према народном певачу муке иду овим редом:

ватра на прсима, гуја присојкиња на прсима и, на крају, као најтеже – двадесет клинаца *ѿод нокѿове Раду*. По Његошу, не двадесет клинаца – *већем узми до четѿири чавла, / удри му их у четѿири ѿалца*, потом *ѿод ѿроце љуѿа црнокруѿа* и, најзад, као најтеже муке – *жежак љемеш на ѿрси му ѿура*.

Пета целина бави се заиста невероватним *ѿројекѿовањем соѿласија*. Прво веће Његошево дело *Глас каменѿѿака* деценијама је било изгубљено, док га 1941. године није пронашао Петар Колендић у Задарском архиву, и то као превод (Петра Сентића) на италијански језик. Видевши шта је садржај спева, Колендић је закључио, а то су касније и сви истраживачи Његошевог дела прихватили, да је Његош одустао од штампања *Гласа каменѿѿака* и одлучио да напише ново дело од десет песама *Свободијагу* – о истим оним догађајима који су опевани и у *Гласу каменѿѿака*, о црногорским бојевима са Турцима, Млечанима и *инима* од 1711. до 1813. године. Насупрот томе, М. М. Ракочевић нуди доказе о томе да је Његош другачије поступио: *Истѿе доѿађаје... Њеѿош ће најѿре оѿисаѿѿи у једној ѿесми (Глас каменѿѿака), заѿѿим*

у десетѿ ѿесама (Свободијага); ѿѿѿом ће их даѿѿи оѿисане и у ѿѿјединим (неколиким) ѿесама Оѿледала срѿскоѿ и, коначно, сви ѿѿи доѿађаји ѿоново ће биѿѿи ѿредмеѿѿ обраде у седморо, односно осморо кола сѿева Лажни цар Шћеѿан Мали. И не само у колима, ѿѿи доѿађаји ће биѿѿи ѿредмеѿѿ исказа и у дигаскалијама, као и у ѿѿједначним казивањима ѿѿјединих личностѿи Шћеѿана Малоѿ. Оно што је у вези са ѿима најзанимљивије јесу ауторови докази да су структура и композиција свих ових догађаја одређене и омеђене једним догађајем – ударом грома у турску и млетачку војску истог дана, у јединој бици војеваној у време Шћеѿана Малог.

Шесто поглавље представља, као што је већ речено, Његошев систем кодирања, чију нам суштину аутор предочава овом занимљивом студијом.

Јасно је да ће дело због теме, идеја и начина сагледавања Његошевог система кодирања бити интересантно широкој читалачкој публици и корисно при неким даљим истраживањима и анализама писаних реализација задивљујућег Његошевог ума.

Наѿаша Вуловић (Беоѿраг)